

Nieuwe jachthaven van Willemstad geopend

Niemand zal het willen ontkennen: de Stichting Stamboek Ronde- en Platbodem Jachten is de meest spectaculaire van alle Nederlandse verenigingen die iets met watersport te maken hebben. En wie hier niet meteen enthousiast 'ja' op knikt, die moet dan maar eens op een zomerreünie van deze Stichting komen kijken.

Daar lagen ze dan weer, dit jaar in Willemstad: de Lemster aken, tjalken, botters, boeiers, tjotters, hoogaarzen, hengsten, schouwen, bollen, grundels, staverse jollen, schokkers, pluten, enzovoort enzovoort. Een machtig schouwspel, dat waard is vermeld te worden in toeristengidsen. Want wáár ter wereld ziet men eens per jaar zóveel schilderachtige oude sloopstypen als op de reünie van het Nederlandse Stamboek?!

Honderd-twee-en-veertig schepen hadden ditmaal ingeschreven, grote en kleine, maar toch vooral wel grote, want Willemstad ligt, voor wie het niet zelf al wist, aan het Hollands Diep, en dat is groot water, waar het tij in- en uitloopt en waar het dus voor kleinere schepen al gauw te bar is.

Overigens behoeft niemand zich te schamen wanneer hij Willemstad niet onmiddellijk topografisch kan thuisbrengen. Een academisch gevormd persoon uit onze omgeving reageerde met: 'Willemstad.....? dat ligt toch in de West?'; een ander, ook heus niet dom, dacht dat het een Drentse veenkolonie was, en ons werkstertje zei kalmweg: 'nooit van gehoord'. Laat ik mezelf niet sparen: ik moest er een atlas op naslaan om te leren dat Willemstad helemaal niet in Zeeland ligt, zoals ik dacht, maar op het vasteland van Brabant.

Er was nog veel meer dat ik niet wist, maar gelukkig heeft de gemeentesecretaris van Willemstad, de heer Dame, een boek over zijn stad geschreven. Daarin heb ik ijverig gestudeerd, en nu weet ik dat ter plaatse van de huidige stad zo'n 400 jaar geleden een dorpje-annex-versterking lag, dat tijdens de Tachtigjarige Oorlog een

Foto boven: De nieuwe jachthaven vanuit de lucht gezien. Alle plaatsen zijn reeds bezet en voor liefhebbers voor een ligplaats is een wachtlijst aangelegd. (Foto: Panavue)

Foto links: Gezellige drukte aan de kade. (Foto: G. L. W. Oppenheim)

steunpunt van de Geuzen was en Ruygenhil heette.

Prins Willem van Oranje heeft toen bevolen dat de Ruygenhil een sterk fort moest worden, waarop de tegenwoordige stadsplattegrond werd ontworpen: wallen en grachten in de vorm van een zevenpuntige ster, met op iedere punt een bastion. Nog heden ten dage is Willemstad de gaafste vestingstad van Europa.

Na voltooiing van het werk schonken de Staten-Generaal de versterking aan Prins Willem, en van die tijd af heette de plaats 'Wilmstad'. - Prins Maurits heeft zich intens met deze vesting bemoeid; men zegt, dat de kerk van Willemstad de eerste was, die meteen als Protestantse kerk werd gebouwd. (Mij werd hetzelfde verteld van de kerk van Oosthuizen, N.H.)

Onze oudnederlandse ronde en platbodemjachten waren in deze historische omgeving helemaal op hun plaats. Temeer, daar onze roemruchte Geuzen zoals we alle-

maal geleerd hebben, juist met hun 'platboomde schepen' de 'logge Spaanse galjoenen' altijd te vlug af waren, en dan ook uiteindelijk de overwinning behaald hebben.

Stemming

En wat doet men nu allemaal op zo'n reünie.....? Dat zullen alleen diegenen vragen die er nog nooit aan meededen, zoals ook alle scherpe-jachten-zeilers; we moeten daar dus eerst iets over vertellen. De reünie begint officieel op vrijdag. In de eerste plaats wordt er dan begroet.

Denk niet, dat dit iets gewoons is. Het is een punt van het programma en het is typisch Stamboek. Men begroet elkaar ófwel luidruchtig (waarbij de knappe jonge vrouwtjes uitvoerig bekust worden), ófwel men merkt elkaar toevallig niet op, uit welke overwegingen dan ook; in elk geval wordt de algemene vreugde van het weerzien nòch door het een, nòch door het ander gedrukt.

Vreleden jaar gaf de aankomst van een echte Thamesbarge uit Engeland aanleiding tot een langdurig toeterconcert en het ontsenken van rotjes en donderbussen (het schip was ook deze maal aanwezig!) - Na het begroetingsceremonieel gaat men dan zwarte koffie of een sterk drankje drinken

bij een ander aan boord. U zult, net als ik, bedenken dat er dan toch één moet zijn die bij zichzelf aan boord zit. Dat moet ontegenzeggelijk waar zijn, maar ik heb nooit anders kunnen constateren, dan dat iedereen bij iemand anders zat. 's Avonds is er dan een historisch spel. Gelegenheid om dit op het water te doen was er echter ditmaal niet, daar het 'grote' Hollands Diep te veel risico opleverde voor mislukken bij veel wind. Alle vorige jaren werd met veel geschiet en vuurwerk een of ander wapenfeit uit de historie van de gaststad heropgevoerd door inwoners en leden van de Stichting-Stamboek-Enzovoort, waarbij dan de Stamboekianiers met hun dames en kroost zich in historisch kostuum hadden gestoken. Dit was altijd een van de hoogtepunten van de reünie.

Nederlanders zijn nuchter en houden niet van poespas; zijn een verkleedpartij voor volwassenen oordelen wij dus al gauw met enige reserve. Maar hier geldt zeker, dat men gezien moet hebben alvorens te kunnen oordelen. De historische drachten zijn kleurig en flatteus. Iedere man ziet er meteen uit als Don Juan en iedere vrouw wordt een aanvallige schoonheid. Het jongvolk in die oude dracht is een kostelijk gezicht. Dit alles aan boord van onze mooie oudnederlandse schepen - het is gewoonweg

onvergetelijk als men het eenmaal heeft gezien.

Maar afgezien van deze vreugde voor het oog, geeft de costumering precies dat stootje aan de stemming, dat ieder doet vergeten dat hij de heer Die of mevrouw Zus-of-Zo is; de kostuums maken ons in één slag tot een stelletje vrolijke vrienden, dat drie dagen lang onbezorgd feestviert.

Zoals gezegd deden echter ditmaal de leden van het Stamboek niet mee aan het historisch spel. De archivaris van de Gemeente, de heer Gouloze, had een alleraardigste tekst geschreven in de recordtijd van drie weken, waarin de Stedemaagd en een zekere Thomas Nurks respectievelijk opbouwende en afbrekende kritiek lieten horen op vroegere en tegenwoordige Willemsteedse toestanden; twee showbands met poppig-soldateske meisjes en jongemannen trommelen, bliezen, marcheerden en paradeerden in hun mooie kostuums dat het een lieve lust was; er werd een taptoe geblazen, en ieder ging moe en voldaan naar nu ja, er waren er inderdaad, die naar kooi gingen, al bleven dan ook alle kroegjes in Willemstad tot laat in de nacht open.

Admiraalzeilen

De zaterdag begon met een Palaver om negen uur in de ochtend. Over het geheel verloopt de organisatie elke maal weer perfect en precies op tijd; dat de deelnemers aan het Zaterdagochtendpalaver wel eens ongewassen en ongevoerd verschijnen doordat ze pas enkele uren tevoren te kooi zijn geraakt, is voor hun eigen rekening.....Op het Palaver worden de instructies gegeven voor het Admiraalzeilen van die middag, en daar moet voor alle niet-Stamboekleden eerst een kleine toelichting op gegeven worden.

De Stichting is namelijk een aan traditie gehechte vereniging. Prinses Beatrix, zelf enthousiast platbodemeilster en eigenaresse van de Lemster Aak 'de Groene Draeck' is beschermvrouwe, en werkelijk niet alleen in naam. Dit en de liefde voor de vaderlandse historie die elk rechtgeaard Stamboekenaar al door de keuze van zijn schip heeft

Foto boven: Lovende woorden over de nieuwe jachthaven vanaf de historische Orange-molen. (Foto: G. L. W. Oppenheim)

Foto onder: Een eskader passeert het admiraalschip. (Foto: G. L. W. Oppenheim)

laten blijken, bepaalt een groot deel van de activiteiten van de Vereniging, zoals ook het Admiraalzeilen.

Dit is een heel oud historisch gebruik, een soort parade te water. Een voornaam jacht fungeert als admiraalschip; aan boord bevinden zich allerlei belangrijke personen, en ditmaal bekleedde Z.E. Drs. J.A. Bakker, minister van Verkeer en Waterstaat, de functie van 'Admiraal'. Een uitgebreide en straffe organisatie is nodig om zo'n evenement met ruim honderdveertig grote schepen goed te doen verlopen, en.....het verloop inderdaad wéér goed!

Er waren 19 eskaders geformeerd zoveel mogelijk soort bij soort, tussen de vijf en elf schepen per eskader, en deze zeilden per eskader in frontlinie (naast elkaar) voorbij het admiraalschip met gestreken fok ten groot; de kapitiens salueren dan, de bemanning schiet 'kanonnen' af. Het eskader Bollen enz. produceerde bij het saluut ineens een enorme oranje rookwolk als extra attractie, en dat was wel iets nieuws!

Het weer was ideaal; matige wind, mooie belichting. Een machtig schouwspel.....mijn pen stukt bij de poging het te beschrijven. Men vervalt zo gauw in gemeenplaatsen. Ik probeer het maar liever niet; volgend jaar is de reünie in Friesland, laat u de kans niet ontgaan dit unieke tafereel zelf te zien. Door de vriendelijke medewerking van de heer Heukensveldt Jansen en de heer Visser

van het Loodswezen kon de fotograaf bijgaande foto's maken om u alvast een indruk te geven.

Na het admiraalzeilen werd daarna de nieuwe Jachthaven van Willemstad geopend, door het doorvaren van een lint. Door de enthousiaste initiatieven en daden van burgemeesters, wethouders en andere actieve Willemstedelingen werd met rijks-subsidie in recordtijd alles gedaan wat maar menselijk mogelijk was, met als resultaat een voorbeeldige jachthaven en een bloeiende watersportvereniging. Vanaf de historische 'Orangemolen', die het stadsbeeld van Willemstad geheel beheerst, is dit alles in diverse toespraken uitvoerig uiteengezet.

Daarna was het : op naar het diner. Admiraalzeilen maakt hongerig, en om zeven uur stroomde de grote zaal van het Arsenal, een voormalige munitieopslagplaats, geheel vol. Ook dit diner is een essentieel onderdeel van de Reünie.

Natuurlijk worden er dan ook toespraken gehouden; in het verleden werden daarbij de gerechten wel eens koud en de gemoederen verhit van ongeduld, maar de huidige voorzitter van de Stichting (Ir. J.D. Waller, botter Houtrib) trachtte aan dit soort toestanden een einde te maken door de woorden van een Engelsman aan te houden, die gezegd moet hebben dat een tafelspeech net moest zijn als een minirok, namelijk 'long enough to cover the subject', maar kort genoeg om interessant te zijn.....

Tijdens het diner worden traditiegetrouw twee prijzen uitgereikt, een voor degene die

De W. H. de Vos-prijs werd uitgereikt aan :

Mevrouw J. Jansen-van Balen te Amsterdam op grond van de overwegingen :

1. dat zij het varen met ronde en platbodemjachten heeft aangemoedigd en de sfeer aan boord van deze schepen op voortreffelijke wijze heeft weergegeven in haar artikelenserie „Zeiland Gezin“ in de Waterkampioen;
2. dat zij daarbij tevens de visserman van de Zuiderzee heeft geëerd door haar rake typering van de Durgerdammer visser „Ome Hein“, die zij tot op zijn laatste levensdag tot grote steun is geweest;
3. dat zij door het aanleggen van een fotoverzameling over scheepsversieringen blijk heeft gegeven van haar historische en artistieke belangstelling voor het oud-Nederlandse schip en aldus tevens heeft bijgedragen tot de totstandkoming van het boekwerk „Ronde en Platbodem Jachten“;
4. dat zij ten slotte de pluit „Johanna“ — uiteraard met behulp van echtgenoot en kinderen — vaart en verzorgt op een wijze, die als voorbeeld kan dienen.

met zijn schip de langste afstand heeft afgelegd om op de Reünie te komen (drs. Pop uit Sneek, Castor en Pollux), en één (de W.H. de Vos Prijs) voor iemand die op een of andere wijze de doelstellingen van de Stichting heeft gediend (ditmaal een zekere Johanna, die er heel blij meewas, maar zich er terdege van bewust is dat haar luttel verdiensten in het niet vallen tegenover die van hen, die van het begin der Stichting af alles - en dat was heel veel - hebben georganiseerd.)

De zondag van de Reünie is bestemd voor Hardzeilen. De wedstrijden werden onder de meest gunstige weersomstandigheden gehouden; de uitslagen vindt U elders in dit nummer. Bij een zo grote vloot deelnemers mag het niemand ergeren dat de uitslagen wel eens heel vreemd uitvielen; dat hebben we méér meegemaakt. Maar het gaat ten slotte om de pret, niet om de prijzen.

Sedert enige tijd is er ook een jeugdafdeling die op eigen gelegenheid regelt en handelt; ze bestaat uit onvervalste zeilersjeugd; het leven is pas mooi aan boord van een schip met een drankje en een lid van de andere sexe, en alleen een platbodem is een echt schip.....Wel, de pronkjuwelen der vaders zullen straks aan hen worden nagelaten. Moge het zo zijn, dat ze er waardig en vaardig mee om zullen gaan, zodat de ronde en platbodemjachten tot in lengte van dagen zullen bestaan, tot vreugde van geheel schepenminnend Nederland.

JOHANNA

Het grootste schip dat bij de reünie aanwezig was, was het tjalkjacht Eersteling. (Foto: G. L. W. Oppenheim)

